

XXIX. državno Natjecanje iz hrvatskoga jezika

9. svibnja 2024.

četvrti (IV.) razred

zaporka

--	--	--	--	--	--

(peteroznamenasti broj i riječ)

broj bodova:

100

Upute natjecateljima **koji ispit pišu na papiru**

1. Ispit se piše 100 minuta.
2. Prije rješavanja ispita treba čitljivo i pravopisno točno ispuniti listić sa zaporkom.
3. Natjecatelj zaporku treba napisati na manju i na veću omotnicu te na prvu stranicu ispita.
4. Ispitne zadatke treba pažljivo pročitati.
5. Treba pažljivo slijediti upute u zadatku.
6. Rješenja treba upisivati isključivo kemijskom olovkom crne ili plave boje na za to predviđena mjesta. Tinta se ne smije moći obrisati.
7. Ako natjecatelj želi izmijeniti odgovor, treba ga precrtati, dopisati istom kemijskom olovkom novi odgovor te podizanjem ruke pozvati dva člana Povjerenstva koja nadziru pisanje. Oba člana trebaju odmah pred natjecateljem parafirati izmjenu odgovora. **Svaki natjecatelj smije u cijelome ispitu imati najviše tri izmjene.**
8. Odgovori ne smiju biti pisani velikim tiskanim slovima.
9. Odgovori trebaju biti pravopisno i gramatički točni.
10. Nakon završetka pisanja ispit, radni papir i manju omotnicu treba staviti u veću omotnicu, koju treba predati članu Povjerenstva.
11. Nakon objave privremene ljestvice poretka natjecatelj ima pravo uvida u ispit i pravo na pismenu žalbu.

Želimo Ti uspjeh na Natjecanju!

Državno povjerenstvo:

1. _____
(predsjednica Državnoga povjerenstva)
2. _____
(član Državnoga povjerenstva)
3. _____
(član Državnoga povjerenstva)

Napiši na crte odgovore u zadatcima od 1. do 23.

1. Napiši pisanim slovima, prema pravopisnim pravilima o pisanju velikoga i maloga početnog slova, dijelove rečenica otisnute ispod crte velikim tiskanim slovima.

Najstariji filmski festival u Hrvatskoj i jedan od najstarijih u Europi zasigurno je

_____.
(PULSKI FILMSKI FESTIVAL)

Natjecateljski dio programa uključuje

_____.
(FILMOVE DOMAĆE I MEĐUNARODNE PRODUKCIJE)

Ocjenjivački sud dodjeljuje glavnu festivalsku nagradu

_____.
(ZLATNU ARENU ZA NAJBOLJI FILM)

Također, službena je godišnja nagrada na _____ Oktavijan,
(FESTIVALU)

koju dodjeljuje _____,
(HRVATSKO DRUŠTVO FILMSKIH KRITIČARA)

a publika svojim glasovima odlučuje o dobitniku nagrade

_____.
(ZLATNA VRATA PULE)

(prema: www.pulainfo.hr)

6	
---	--

2. Upiši č ili ć u rečenice.

Fran Drescher žestoko je kritizirala filmsku industriju isti____u____i da su glumci marginalizirani, omalovaženi i obeš____aš____eni novim poslovnim modelom, te da se ne smiju š____u____uriti pred vlasnicima filmskih studija.

3	
---	--

9	
---	--

3. Upiši *i*je, *je* ili *e* u rečenice.

Ljudi s različitim umjetničkim oblicima žive već v_____kovima. Nužno je osv_____stiti filmske mehanizme koji se upotrebljavaju u reklamama, kao što je za osv_____šteno gledanje komercijalnoga filma mlade gledatelje potrebno uputiti u to da je riječ o proizvodu.

3	
---	--

4. Odredi padež (N, G, D, A, V, L, I), rod (m. r., ž. r., s. r.) i broj (jd., mn.) podcrtanim riječima.

Volio bih da na televiziji češće emitiraju redatelja kojega se uvijek prvoga sjetim kad razmišljam o popularnoznanstvenim sadržajima – slavnoga Davida Attenborougha. Najpoznatiji je po serijalu dokumentaraca *Život*. Djeca i odrasli već desetljećima o prirodi uče slušajući priče iz usta toga britanskog prirodoslovca.

	padež	rod	broj
kojega	_____	_____	_____
serijalu	_____	_____	_____
odrasli	_____	_____	_____
usta	_____	_____	_____

4	
---	--

5. Odredi vrstu podcrtanim riječima.

Bilo bi dobro kad bi mladi, barem gledajući filmove, usvojili određene znanstvene pojmove. Popularnoznanstveni film stvara se radi popularizacije znanosti, a najčešće je posrijedi dokumentarni film koji prenosi znanstvene spoznaje iz nekoga područja.

barem	_____	radi	_____
posrijedi	_____	nekoga	_____

4	
---	--

11	
----	--

6. Ispiši podcrtane primjere koji su napisani u skladu s pravilima o sastavljenome i nesastavljenome pisanju riječi.

U povodu premijere novoga filma Čovjek ptica na gala-večeri u pariškoj park šumi okupilo se mnoštvo uzvanika, a u društvu redatelja pojavila se Marie Belle, poznati francuski top model. Međutim, premijeri nije nazočio jedan od glavnih glumaca, što je bila tabu tema večeri. PR agencija zasad ništa nije htjela komentirati. Istaknuli su samo da su uzvanici na dar dobili vrijedno naliv-pero, a za zabavu su bili zaduženi poznati džez glazbenici.

_____ , _____

2	
---	--

7. Oblikuj odgovarajuće prezentske oblike zadanih glagola.

U fantastičnim, bajkovitim filmovima zlikovac često _____ (**prokleti**) dobre likove i njihove obitelji te sanja o tome da ih _____ (**sažeci**) na golemoj lomači. Dok zlikovci _____ (**trti**) dlanom o dlan, smišljajući podmukle zamke, pozitivci uspješno prevladaju sve prepreke i na kraju _____ (**naduti se**) od ponosa.

4	
---	--

8. Uvrsti zavisnu surečenicu *da mu je onemogućeno snimanje u središtu grada* u odgovarajuće glavne rečenice tako da oblikuješ zavisnosloženu rečenicu zadane vrste. Ne mijenjaj zadanu surečenicu! Složena rečenica mora biti smisljena i jezično točna!

subjektna _____
_____

posljedična _____
_____

2	
---	--

9. Oblikuj smislenu i jezično točnu jednostavnu rečenicu koja sadržava subjekt izrečen pridjevom, objekt dopunjen imeničkim atributom i priložnu oznaku pogodbe. Rečenica može sadržavati i druge rečenične članove.

4	
---	--

10. Raščlani podcrtane riječi na morfeme i na tvorbene sastavnice služeći se spojnicama.

Glumica je izjavila da se taj redatelj tijekom snimanja ponašao kao naredbodavac. Osjećala se kao da svoje uloge isporučuje u skladu s nalogima, kao da su izvršiteljčin posao.

a) naredbodavac

morfemska raščlamba: _____

tvorbena raščlamba: _____

b) izvršiteljčin

morfemska raščlamba: _____

tvorbena raščlamba: _____

4	
---	--

11. Napiši u odgovarajućim oblicima imena u zagradama.

a) Drama *Vozi moj auto* Japanca _____ (**Ryusuke Hamaguchi**) nagrađena je Oscarom.

b) Pred dvjestotinjak vjernih poštovatelja _____ (**Aldo Paquola**) prikazali su njegov eksperimentalni autorski film *Automati želja*.

2	
---	--

10	
----	--

12. Napiši u točnome obliku riječi koje u rečenicama nisu usklađene s leksičkom normom.

- a) Animirani film naslovljen *Zujenje* mladoga redatelja prikazan je u gradskome multimedijalnom centru.

_____

- b) *Vrtoglavica* je, prema mišljenju kritičara, najbolji psihički triler u povijesti kinematografije i mnogi ga poistovjećuju s hičkovskim stilom.

_____

2	
---	--

13. Riješi zadatke koji se odnose na riječi *filmofil* i *filmolog*.

- a) Opiši značenje riječi *filmofil* i *filmolog*.

značenje riječi *filmofil*: _____

značenje riječi *filmolog*: _____

- b) Navedi mocijske parnjake riječi *filmofil* i *filmolog*.

mocijski parnjak riječi *filmofil*: _____

mocijski parnjak riječi *filmolog*: _____

- c) Navedi hrvatsku riječ koja je prevedenica riječi *filmofil* i odredi kojim je tvorbenim načinom ta prevedenica nastala.

prevedenica: _____

tvorbeni način: _____

6	
---	--

8	
---	--

14. Pozorno pročitaj rječnički članak i riješi zadatke.

film *im. m.* ⟨G filma; *mn.* N filmovi, G filmōvā) **1.** *hist.* tanka savitljiva prozirna vrpca osjetljiva na svjetlost na koju se snimaju slike s pomoću fotografskoga aparata ili kamere [uložiti ~ u aparat] **2.** niz slika u pokretu, umjetničko djelo koje se prikazuje u kinima ili na televiziji [crtani ~; dokumentarni ~; igrani ~; nijemi ~] **3.** ⟨*jd.*⟩ umjetnost i djelatnost proizvodnje istoimenih djela [baviti se filmom]
→ *engl.*: kožica, opna, membrana

a) Objasni zašto je riječ u jednome od svojih značenja određena kao historizam.

---

sadržajna točnost

1	
---	--

jezična točnost

1	
---	--

b) Odredi kojim su procesom proširivanja značenja nastali drugo i treće značenje.

1	
---	--

c) Oblikuj smislenu i jezično točnu rečenicu u kojoj ćeš upotrijebiti frazem čija je sastavnica lema (natuknica) iz zadanoga rječničkog članka. Frazem mora značiti 'rekapitulirati događaje'.

1	
---	--

d) Podcrtaj gramatičku odrednicu u rječničkome članku.

1	
---	--

e) Ispiši iz rječničkoga članka riječ koja je nastala složeno-sufiksalsnom tvorbom.

1	
---	--

6	
---	--

15. Oblikuj smislene i jezično točne rečenice koje će sadržavati tražene oblike zadanih riječi. Ne označuj riječi u rečenicama naglascima i dužinama!

a) **izvēsti** (aorist, 3. l. jd.)

_____

b) **pāsti** (glagolski prilog)

_____

2	
---	--

16. Ispiši podcrtane riječi koje su točno naglašene. Ne prepisuj naglaske i zanaglasne dužine!

Timothée Chalamet pōsljednīj je godina bez svake sumnje nāitražēnijī glumac mlađe generācijē. Svojom je karizmom očarao jāvnōst, filmske kritičāre, ali i one modne, plijénēci pozornost svojim odjevnim kombinācijama, kojima je stekao status modne ikone, a prašinu pōdižē i vezama s pōznatim mladim damama, o kojima uporno šūtī.

_____, _____, _____,

_____, _____

5	
---	--

17. Oblikuj smislenu i jezično točnu rečenicu u kojoj ćeš upotrijebiti vidski parnjak glagola *iskápati* u bilo kojemu glagolskom obliku. Ne označuj glagolski oblik naglascima i dužinama!

_____

1	
---	--

8	
---	--

18. Ispiši riječi u kojima su provedene zadane glasovne promjene. Ako je u istoj riječi provedeno više zadanih promjena, tu riječ ispiši više puta.

U *blockbusteru* „Aquaman i izgubljeno kraljevstvo” netko usput spomene raščinjenu čaroliju, nesvjestan da to djeluje proročki jer je čarolija u odnosu na prvi film doista nestala. Lik Black Manta neće stati dok ne osveti očevu smrt i potpuno ne uništi Aquamana. Ovoga je puta Black Manta snažniji nego ikad prije jer se koristi moćima mitskoga crnog trozupca koji oslobađa drevnu i zlu silu.

a) jotacija s epentezom: _____

b) palatalizacija: _____, _____,
_____

c) jednačenje po zvučnosti: _____, _____,
_____, _____

d) gubljenje/ispadanje suglasnika: _____,
_____

10	
----	--

19. Navedi jedan hrvatski sinonim za svaku od podcrtanih posuđenih riječi.

Hrvatski sinonimi koje navedeš moraju se smisleno uklapati u zadanu rečenicu.

Nedostatak originalnosti u suvremenome Hollywoodu reflektira se na mnoge načine. Jedan je od njih praksa velikih studija da naprave svoju verziju filma koji je s uspjehom snimio suparnički studio.

originalnost _____

reflektirati se _____

praksa _____

verzija _____

4	
---	--

14	
----	--

20. Pozorno pročitaj tvrdnju i riješi zadatak.

Na pojedinim su hrvatskim prostorima prevladavala u načelu malobrojna popularna kršćanska imena, a u crkvenim matičnim knjigama, vođenima na latinskome jeziku, broj imena bio je znatno manje raznolik nego u svakodnevnoj uporabi jer su se u matične knjige upisivali samo temeljni, službeni i neutralni likovi kršćanskih imena, zbog čega su se mnogi ljudi isto zvali.

Zaključite kakvim se tvorenicama kršćanskih imena olakšalo sporazumijevanje u pojedinim dijelovima Hrvatske s obzirom na to da su popularna kršćanska imena bila malobrojna. Potkrijepite svoj zaključak po jednom tvorenicom kršćanskih imena Magdalena i Šimun, koje su se upotrebljavale ili se upotrebljavaju na hrvatskim prostorima.

---

sadržajna točnost

3	
---	--

jezična točnost

1	
---	--

4	
---	--

21. Pozorno pročitaj zadane rečenice i riješi zadatke koji se na njih odnose. Rečenice su preuzete iz *Lucidara*, srednjovjekovnoga poučnog djela u kojemu učenik postavlja pitanja o različitim pojavama, a učitelj mu odgovara. Odlomak se donosi prema inačici teksta u glagoljičnome *Žgombićevu zborniku* (iz prve polovice 16. st.), a smatra se da je djelo s češkoga jezika preveo glagoljaš iz Istre, vjerojatno u prvoj polovici 15. st.

Učenik uprosi: Slnce biva li v lete visoko, a v zime nisko? Zač biva v lete dan dlǵ,
a v zime kratak?

Učitelj reče: Si svēt jest ukrugal, a mi smo kako v jajce v posrede i kada Slnce najbliže nam teče nad nami i jest teplo jako v lete i dan jest dlǵ, a kada vidimo Slnce najdalje nam da teče visoko i nam se mni da bi nam v bok teklo, i tada jest zima i dan jest kratak.

(prema: Vjekoslav Štefanić i sur., *Hrvatska književnost srednjega vijeka*, 1969.)

a) Od koliko se slogova sastoji riječ *Slnce*?

_____

1	
---	--

b) Objasni kakvu ulogu u riječima *Slnce* i *dlǵ* ima glas *l*.

_____
_____

sadržajna točnost

1	
---	--

jezična točnost

1	
---	--

3	
---	--

c) Napiši podcrtanu rečenicu na suvremenome hrvatskom standardnom jeziku.

1	
---	--

d) Početak učiteljeva odgovora (*Si svet jest ukrugal...*) znači *Ovaj je svijet okrugao*. Imenuj glasovnu promjenu koja se u suvremenome hrvatskom standardnom jeziku provodi u obliku glagolskoga pridjeva za muški rod jednine, a nije provedena u tome obliku u citiranome tekstu.

1	
---	--

2	
---	--

22. Pozorno promotri naslovnicu i riješi zadatke.

KRATKA OSNOVA
HORVATSKO - SLAVENSKOGA
P R A V O P I S A Ń A,
POLEG
MUDROŁUBNEH,
NARODNEH I PRIGOSPODARNEH
TEMEŁOV I ZROKOV.
OD
L. o. G.

Kurzer Entwurf
einer
kroatisch - slavischen
Orthographie
nach
philosophischen, nationalen und ökonomischen
Grundsätzen.
Von
L. v. G.

*Non quia difficilia sunt; non audemus; sed quia non audemus
difficilia sunt. Sanctus Augustinus.*

Vu Budimu,
iz tiskarnice Kralevskoga Vseučilišća. 1830.

a) Opiši, služeći se primjerima zapisa palatalnih glasova koji su vidljivi na naslovnici, dvije vrste slovopisnih rješenja koja predlaže Ljudevit Gaj.

---

sadržajna točnost

2

jezična točnost

1

b) Odredi kojim je narječjem hrvatskoga jezika napisano djelo čija je naslovnica prikazana te obrazloži svoj odgovor opisom dvaju jezičnih obilježja koja su svojstvena tomu narječju i pojavljuju se u riječima na naslovnici.

narječje: _____

1	
---	--

obrazloženje:

---

sadržajna točnost

2	
---	--

jezična točnost

1	
---	--

23. Navedi prezimena autora poznatoga hrvatskog jezičnog priručnika koji se naziva i *londonac*.

1	
---	--

5	
---	--

Pozorno pročitaj sljedeći tekst. Svaki je odlomak teksta obrojčen radi lakšega snalaženja u tekstu. Zaokruži slovo uz točan odgovor u 24. i 25. zadatku. Napiši odgovore na crte u zadatcima od 26. do 30.

Dokumentarni film i novi mediji

(1) Digitalni mediji integrirali su se unutar konvencionalnih dokumentarističkih praksa, a donijeli su i preinake i novitete u estetici dokumentarnoga filma. Najočitiye su promjene u produkciji filmova te u bržoj i jeftinijoj distribuciji s pomoću različitih platforma. Alexandra Juhasz navodi da je jedna od najistaknutijih estetskih promjena tipičnih za dokumentarce na YouTubeu kratkoća dokumentaraca, koji su prilagođeni očekivanjima korisnika. Uglavnom je riječ o kratkim filmovima od nekoliko minuta koji jasno iznose neke ideje, teze ili stavove, a poneki svojim intenzitetom često nalikuju na reklame, čiji je cilj u kratkome roku privući pozornost, šokirati, iznenaditi i zainteresirati gledatelja (Juhasz 2008, 302).

(2) Internet je omogućio veću vidljivost redateljima aktivističkih i političkih dokumentaraca te im je dao veću slobodu u eksperimentiranju s radikalnim i subverzivnim formama, ali je i omogućio pojedincima iz različitih dijelova svijeta da kritiziraju društveno-politički poredak, što je dovelo do demokratizacije filma i učinilo ga manje elitističkim i dostupnijim onim ljudima koji nemaju mogućnost pohađati formalni oblik izobrazbe ili radionice.

(3) Dokumentarci na YouTubeu dekonstruiraju i rekonstruiraju *mainstream* medije, preispituju dominantnu ideologiju te odnose moći u filmskome prikazu, a sve se to odvija u poprilično anarhičnome okružju, koje otežava definiciju toga tipa dokumentarizma, utemeljenoga na intermedijalnosti i remedijaciji: uporabi novih i starih medija koji se pretapaju na raznovrsne načine. „Kao većina novih medija YouTube ruši binarnu opoziciju javno/privatno otvarajući nove mogućnosti za kombinacije nezamislive bez tehnologije. Pa ipak, YouTube onemogućuje stvaranje koherentnih zajednica i vraća produkciju, konzumaciju i stvaranje značenja na individualnu razinu, ponovo uspostavljajući vladavinu pojedinca” (Juhasz 2008, 307).

(4) Digitalne kamere i digitalna montaža olakšavaju stvaranje niskobudžetnih filmova, dok internet omogućuje lakšu distribuciju i razmjenu audiovizualnih materijala na globalnoj razini otvarajući prostor novim glasovima i pogledima iz cijeloga svijeta, a zahvaljujući pristupačnosti digitalnih kamera, svjedočimo procvatu niskobudžetnoga dokumentarca u svijetu. Jedan je od takvih primjera novi dokumentaristički pokret u Kini, u kojoj prije 90-ih godina prošloga stoljeća nije postojala produkcija nezavisnih dokumentaraca. Kad su male digitalne videokamere (DV) ušle u optjecaj oko 1997., njihov utjecaj na nezavisnu scenu bio je golem: „ne samo da je to omogućilo razvoj nezavisne produkcije nego je dovelo i do identifikacije DV-a s nezavisnim i amaterskim pokretom i njegovom formom” (Berry, Xinyu i Rofel 2010, 9).

(5) Nisu samo novi mediji utjecali na dokumentarni film, nego je prisutan i obrnuti trend, što dokazuje procvat pseudodokumentarističkih forma (dokusapunice, *reality* TV). Ti novi televizijski formati posuđuju tehnike opservacijskoga dokumentarizma, direktnoga filma (narušavanje privatnosti i naglašavanje voajerizma), videoigara (gledatelji mogu odlučivati o zadatcima i sudbini sudionika telefonskim pozivima, glasanjem, internetom) u kombinaciji s elementima dokudrame (npr. insceniranje događaja). Takvi formati mogu izgledati istinito jer prikazuju stvarne ljude te se usredotočuju na svakodnevne događaje, ali zapravo su namješteni. Za razliku od direktnoga filma, u kojemu redatelji ne žele utjecati na tijek radnje, u dokusapunicama sve je priređeno za kameru i krajnji je cilj prikazati svakodnevicu na zabavan način.

(prema: Etami Borjan, *Izazovi dokumentarnog filma u doba novih medija*)

24. Kojim je funkcionalnim stilom napisan polazni tekst?

- a) administrativnim   b) književnoumjetničkim
c) razgovornim   d) znanstvenim

1	
---	--

25. Koja je namjena polaznoga teksta?

- a) osuditi pojavu *reality* TV-a
b) potaknuti na borbu protiv elitizma u filmografiji
c) zainteresirati čitatelje za gledanje dokumentarnih filmova
d) predstaviti obilježja i utjecaj novih forma dokumentarnoga filma

1	
---	--

26. Navedi jedno zajedničko obilježje koje, prema tekstu, dokumentarci s YouTubea dijele s reklamama.

_____

1	
---	--

27. Ispiši iz drugoga odlomka riječ koja je sinonimna s riječima *rušilački* i *prevratnički*.

_____

1	
---	--

4	
---	--

28. Koji je izraz bolje upotrebljavati u standardnome hrvatskom jeziku umjesto izraza mainstream mediji?

_____

1	
---	--

29. Na kakve je dokumentarne filmove, prema tekstu, velik utjecaj imala pojava malih digitalnih kamera?

_____

1	
---	--

30. Argumentiraj tvrdnju da se u trećemu i u petome odlomku teksta iznose oprečni stavovi o ulozi dokumentarnih filmova i njihovih obilježja u svijetu suvremenih medija.

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

sadržajna točnost

2	
---	--

jezična točnost

1	
---	--

5	
---	--